

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060202

DOM
2015-05-21
Stockholm

Mål nr
P 8356-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-08-22 i mål nr P 4225-13, se bilaga

KLAGANDE

UH

Ombud: Advokaterna CA och FE

MOTPARTER

1. JS

2. MS

Samma adress som 1

Ombud för 1 och 2: Advokaten FB

3. Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun

Box 2554

403 17 Göteborg

SAKEN

Ingripande på fastigheten X i Göteborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens domslut.

Dok.Id 1204927

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

UH har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska lämna JSs och MSs överklagande utan bifall.

JS och MS har motsatt sig ändring.

Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun (nämnden) har anfört att överklagandet bör bifallas.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

UH har hänvisat till vad han tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande. Den aktuella altanen är inte en byggnad och därmed inte bygglovspliktig. Altangolvet som består av träplankor har tydliga mellanrum, 7 millimeter breda, mellan brädorna. Även på de två sidorna som är beklädda med 45 millimeter breda ribbor, så kallad läkt, finns mellanrum på 25 millimeter mellan ribborna. Detta innebär att väder och vind tar sig in mellan mellanrummen, bl.a. rinner regn ner genom plankorna på altangolvet eller in genom mellanrummen på sidorna under altangolvet. En sida av utrymmet under altangolvet står helt öppen. Eftersom marken sluttar kraftigt vilar den halvan av altanen som vetter mot öster, och sålunda vetter mot sökandens fastighet, direkt på berget. Topografin i naturen är också anledningen till att altangolvet överhuvudtaget har medfört ett utrymme under altangolvet. I annat fall hade altangolvet inte varit plant. De två sidorna under altangolvet har försetts med ribbor, en spaljé, enbart på grund av estetiska skäl och för att altanen med groende växtlighet ska smälta in i naturen. Med beaktande av såväl den låga höjden, mellanrummen mellan plankorna som bildar altangolvet och mellan läkten (spaljésidorna), den kraftigt sluttande marken och den öppna sidan står det klart att utrymmet under altangolvet inte är avsett att vara konstruerat så att människor kan uppehålla sig i det. Med hänsyn till att växtlighet trivs i utrymmet på grund av rådande ljus-, luft- och vattenförhållanden samt att det på grund av kringliggande växtlighet är svårt att komma in i utrymmet är det inte heller

avsett eller ens lämpligt att använda som förråd. I detta sammanhang ska också beaktas att en sida är helt öppen och att utrymmet följaktligen inte är låsbart. Altanen kan inte heller visuellt uppfattas som en byggnad.

Han bestrider att altanen ger upphov till betydande olägenheter för fastigheten X eller medför ett dominerande inslag i landskapsbilden. Altanen är sålunda inte uppförd i strid med reglerna i 2 kap. 6 § eller 9 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Det föreligger inte grund för föreläggande enligt 11 kap. 20 § PBL. Altanen har inte medfört någon form av ökad insyn eftersom den är anlagd på den bergsknalle som naturligen finns på hans fastighet. Den eventuella insyn som föreligger har alltid förelegat och tillkomsten av altanen har inte ändrat detta. Det bestrids att det är fråga om någon förstörd utemiljö. Fastigheterna ligger i ett bebyggt område och altanen torde närmast uppfattas visuellt som ett staket sett från JSs och MSs fastighet. Påståendet om skymd sikt tillbaka visas helt. Altanen är anlagd i marknivå, direkt på bergsknallen och mot ett skogsbyn.

Nämnden har vidhållit vad den tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande. Den uppförda altanen är, med beaktande av definitionen i PBL, inte att bedöma som en byggnad. Den ska inte anses vara bygglovspliktig. Området under altangolvet sluttar och utrymmet under altanen är inte mätvärt. Det kan inte heller anses ha skapats ett utrymme avsett för människor att uppehålla sig i. Fristående altaner är inte bygglovspliktiga anläggningar. Praxis är inte heller att betrakta fristående altaner som byggnader. Nämnden instämmer i den bedömning som det tekniska rådet i mark- och miljödomstolen framfört i sin skiljaktiga mening. Bedömning av en byggnadskonstruktion måste kunna ske utifrån uppmätta värden och inte enbart det visuella intrycket, vilket är en subjektiv uppfattning. Altanen ger inte visuellt intryck av att vara en byggnad utan en altan. Den rättspraxis som finns avseende altaner rör fall där altaner har bedömts vara tillbyggnader. Det visuella intrycket som altanerna gett har då beaktats. Med tak avses vanligen en tät konstruktion för avledande av nederbörd. Definition av tak saknas i skriften Plan- och byggtermer 1994 (TNC 1995) men definitionen av takfall på s. 216 kan ge ledning. Takfall är ett lutande parti till avledning av nederbörd. Då altangolvet inte är tätt avleder det inte nederbörd och kan därför inte heller anses vara ett tak. Konstruktionen uppfyller rimligen inte kraven på

att utgöra ett tak då det avsiktligt är konstruerat för att leda ner regnvatten i det underliggande utrymmet. För att människor ska kunna uppehålla sig inom en viss volym krävs en viss minsta rumshöjd. Vad som är minsta lämpliga rumshöjd för att vara ett mätvärd utrymme anges i Svensk Standard SS 21054:2009, nämligen 1,90 meter. I Boverkets byggregler anges för komplementutrymmen en minsta rumshöjd om 2,10 meter. Fri höjd under altanen är som högst 1,60 meter.

Nämnden instämmer i länsstyrelsens bedömning att det inte finns skäl att frånga tidigare utvecklade praxis avseende anläggningar som inte är bygglovspliktiga, vilken varit tydlig med att är en åtgärd inte bygglovspliktig kan ingripande inte ske. För det fall Mark- och miljööverdomstolen skulle finna att en prövning i någon form ska göras avseende eventuell olägenhet eller påverkan på landskapsbilden anser nämnden att konstruktionen inte utgör ett dominerande inslag i landskapsbilden. JSs och MSs egen och andra byggnader i närområdet bedöms ha betydligt större inverkan på landskapsbilden. Förstörd utemiljö eller skymd sikt bedöms inte föreligga. Praxis är att i tätbebyggda områden får viss insyn tålas. JS och MS drabbas inte av någon betydande olägenhet. De har själva valt att bygga till sitt hus uppe i slutningen och att ha en vidbyggd altan som ligger ca 3,5 meter från grannfastigheten. Sammantaget finns det inte några skäl att ingripa mot den fristående altanen.

JS och **MS** har anfört i huvudsak samma omständigheter som hos mark- och miljödomstolen. De har därutöver anfört bl.a. följande. Den aktuella konstruktionen är varaktig. Den består av väggar och tak och är varaktigt placerad på marken. Den har en påtaglig byggnadshöjd samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den. Minsta rumshöjd är inte relevant i detta sammanhang. Kärnfrågan är inte om syftet är att man ska uppehålla sig i den utan om man kan det. Den aktuella byggnadskonstruktionen tillför fastigheten avsevärd byggnadsvolym och uppfattas visuellt som en byggnad. Konstruktionen ger en direkt omgivningspåverkan och måste därmed vara att betrakta som en lovpliktig byggnad i PBL:s mening oavsett fastighetsägarens avsedda användning. Det kan inte vara lagstiftarens avsikt att motsvarande konstruktion i omedelbar anslutning till en befintlig byggnad är att anse som bygglovspliktig tillbyggnation, medan samma

konstruktion förlagd fritt från huvudbyggnaden är fri från lovplikt. En tillkommande konstruktion i nära anslutning till befintlig byggnad kan sannolikt inte ge upphov till sådana betydande olägenheter som en fritt placerad på tomten, som här direkt i tomtragrens. Den aktuella konstruktionen är således en byggnad och utgör följaktligen en komplementbyggnad till huvudbyggnaden. Att man även kan uppehålla sig på det plana taket medför ingen annan bedömning. Beteckningen ”altan” är endast en beskrivning av den möjliga användningen av byggnadens tak och inget annat. Den aktuella byggnaden är belägen längst bort från huvudbyggnaden och uppförd direkt i tomtragrens mot deras fastighet. Byggnaden uppfyller således inte kraven i 9 kap. 6 § PBL och är därmed bygglovspliktig. Byggnadsverkets placering på den valda platsen, direkt i tomtragrens, sammantaget med höjdläget medför en synnerligen besvärande insyn i deras bostad, en påtagligt förstörd utemiljö liksom en skymd utsikt. Störningarna är av en sådan omfattning att de inte ska behöva tålas och ska anses klart medföra sådana betydande olägenheter som avses i 2 kap. 9 § PBL. Med hänsyn dels till att det aktuella byggnadsverket är en byggnad och därmed bygglovspliktig, dels till dess negativa påverkan på deras fastighet, föreligger grund för ett ingripande enligt 11 kap. 20 § PBL. I förarbetena (prop. 2009/2010:170, del 1, s. 338) understryks att ett rättelseföreläggande kan meddelas oavsett om den åtgärd som vidtagits var lovpliktig eller inte. Följaktligen, om byggnadsverket inte skulle anses utgöra en byggnad, ger det ändå upphov till sådana betydande olägenheter att föreläggande enligt 11 kap. 20 § PBL måste meddelas fastighetsägaren till X.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Som underinstanserna har angett finns inte altan med i uppräknningen i 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen (2011:338) av andra anläggningar än byggnader för vilka det krävs bygglov. Frågan i målet är om den fristående altan som har uppförts i det nordöstra hörnet av fastigheten X är att anse som en byggnad enligt definitionen i 1 kap. 4 § PBL och om det således krävts bygglov enligt 9 kap. 2 § PBL för att uppföra den. Enligt 1 kap. 4 § PBL avses med byggnad en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Av handlingarna i målet framgår att altanen ligger på ett berg och skjuter ut över sluttande mark. Altangolvet består av brädor med 7 millimeters mellanrum. En del av utrymmet under altanen har på två sidor avgränsats med brädor med 25 millimeters mellanrum. Denna avgränsning, med måtten 3,3 x 2,3 meter, ligger indragen från altangolvets ytterkant. Vidare framgår att det vid det sydvästra hörnet av altanen, mätt från berget upp till nederkanten av altangolvet är ca 2 meter. Höjden innanför avgränsningen är som mest 1,6 meter under balkarna.

Eftersom altangolvet är beträdbart, konstruerat för att människor ska kunna vistas på det, innebär det att altangolvet i detta fall även kan anses utgöra tak för det underliggande utrymmet. Att altangolvet inte är tätt vilket medför att regnvatten kan ledas ner i det underliggande utrymmet, förändrar inte den bedömningen. För denna bedömning kan visst stöd hämtas i den praxis som finns avseende altaner som varit bygglovspliktiga tillbyggnader. I dessa har Högsta förvaltningsdomstolen (tidigare Regeringsrätten) i rättsfallet RÅ 2009 ref. 67 I–III funnit att bygglov krävts för altaner vars golv legat 1,8–3,0 meter över marken då de visuellt gett intryck av att vara tillbyggnader och där ett utrymme skapats under altangolvet som samtidigt har uppfattats som ett tak utan att någon vikt har fästs vid hur tätt brädorna har varit placerade.

Det sista ledet i definitionen för en byggnad, att konstruktionen ska vara avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den, förutsätter inte att utrymmet är mätvärt enligt Svensk Standards definition av bruttoarea. Det står dock klart, utifrån de måttuppgifter som lämnats och av de foton som framgår av protokollet vid mark- och miljööverdomstolens syn, att ett betydande utrymme där människor kan uppehålla sig har skapats under det tak som altangolvet utgör för underliggande mark. Mark- och miljööverdomstolen finner att genom höjden under altanen är konstruktionen sådan att människor kan uppehålla sig där och att den därmed får anses vara avsedd för detta. Vilken avsikt UH har vad gäller användningen av det aktuella utrymmet har ingen betydelse vid denna bedömning.

Mark- och miljööverdomstolen finner, i likhet med mark- och miljödomstolen, att altanen är att anse som en byggnad enligt 1 kap. 4 § PBL. Enligt 9 kap. 2 § PBL är den därmed bygglovspliktig, om den inte omfattas av bestämmelserna om bygglovsbefriade åtgärder i 9 kap. PBL. Mark- och miljööverdomstolen delar även mark- och miljödomstolens bedömning att frågan huruvida den aktuella altanen kan omfattas av undantagen från bygglovsplikt eller huruvida bygglov kan medges i efterhand bör prövas av nämnden som första instans. Mark- och miljödomstolens avgörande att upphäva nämndens beslut och återförvisa målet till nämnden för ny handläggning ska därför fastställas.

Mark- och miljööverdomstolens dom får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Maria Lotz samt hovrättsrådet Margaretha Gistorp.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-08-22
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr P 4225-13

KLAGANDE

1. JS

2. MS

Ombud för 1–2: Advokat FB

MOTPARTER

1. Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun
Box 2554
403 17 Göteborg

2. UH

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut 2013-10-30 i ärende nr 403-26656-2013, se bilaga 1

SAKEN

Ingripande på fastigheten X i Göteborgs kommun

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen Byggnadsnämndens i Göteborgs beslut den 18 juli 2013, BN 2013-004652, att inte ingripa och återförvisar målet till nämnden för ny handläggning.

Dok.Id 268226

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun (nämnden) beslutade den 18 juli 2013 att inte ingripa mot åtgärd på fastigheten X i Göteborgs kommun. Nämnden angav som skäl till sitt beslut bl.a. följande.

”Fastigheten är belägen utanför planlagt område.

Altanen är fritt placerad inom egen fastighet, d v s är inte sammanbyggd med huvudbyggnaden.

Fri höjd under altanen är ca 1,60 m, delvis åstadkommit med uppfylld mark.

Marklov krävs inte utanför planlagt område.

Altanen är så konstruerad att bygglov inte krävs.”

J och MS grannar och ägare till fastigheten X överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsens i Västra Götalands län som i beslut den 30 oktober 2013 avslog överklagandena.

YRKANDEN M.M.

J och MS har yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut samt i första hand ålägger fastighetsägaren till X att vid vite; riva det aktuella byggnadsverket eller i vart fall flytta byggnationen in mer på egen tomt så att den kan underhållas utan att Y behöver tas i anspråk och i andra hand att domstolen återförvisar ärendet till nämnden för utfärdande av föreläggande jämlikt 11 kap. plan- och bygglagen (PBL).

UH har bestridit det som yrkas i målet.

Nämnden har bestridit ändring av det överklagade beslutet.

J och MS har till stöd för sin talan anfört bl.a. följande. Bygglovsreglerna är tillämpliga bl.a. p.g.a. byggnadens storlek (volymmässigt och dominant). Att altanen är konstruerad för att människor ska uppehålla sig på den (istället för i den) med skapat förvaringsutrymme i/under torde inte innebära att den faller utanför krav på bygglov. Enligt praxis är altaner bygglovspliktiga när de innebär en volymökning och altaner är därför att betrakta som tillbyggnader. Att altanen inte ligger i direkt anslutning till huset (och därför inte är en tillbyggnad) torde

heller inte ha någon betydelse för frågan om bygglovsplikten. Även nybyggnationer är ju bygglovspliktiga. En altan behöver – enligt den praxis de flesta kommuner tillämpar – bygglov om altangolvet på något ställe är högre än 1,2 m från den ursprungliga marken. Att denna del av området ännu inte har detaljplanelagts bör inte medföra en annan bedömning vad gäller bygglovsplikt då det är fråga om samlad bebyggelse där flera bebyggda fastigheter ligger i direkt anslutning till varandra. Statsbyggnadskontoret definierar tydligt begreppet samlad bebyggelse utanför detaljplan och anger själva i sin kommunikation till allmänheten (t.ex. på hemsida, broschyrer m.m.) att för områden med samlad bebyggelse ställs samma krav på bygglov som för områden inom detaljplan. Det blir en rundgång i länsstyrelsens argumentation kring en byggnadskonstruktion i trä som egentligen inte är en byggnad utan en anläggning. Olika tjänstemän från statsbyggnadskontoret gör ovetandes om varandra diametralt olika bedömningar utifrån samma faktagrunder, ute på platsen. Det känns väldigt rättsosäkert och otryggt för dem som har köpt en fastighet i ett villaområde med samlad bebyggelse utanför detaljplan.

Syftet med lagstiftarens intentioner vad gäller såväl begränsningar som frihet avseende vad som är görligt går förlorat. Helheten förbises då en så pass stor byggnation inte omfattas av krav eller hänsynsprinciper i förhållande till den olägenhet det innebär för direkt anslutande fastighet (0 meter från tomtgräns).

Det aktuella byggnadsverket är en byggnad jämlikt 1 kap. 4 § PBL. Den aktuella komplementbyggnadens placering på tomten medför att byggnaden inte uppfyller kraven i 9 kap. 6 § PBL och är därmed bygglovspliktig. Det aktuella byggnadsverket ger upphov till betydande olägenheter för deras fastighet Y (2 kap. 9 § PBL). Byggnadsverkets voluminösa utformning och placering i topografin (högst upp på berget) medför att det utgör ett dominerande inslag i landskapsbilden. Byggnationen står därmed även i strid med 2 kap. 6 § p. 1 PBL.

Enligt 1 kap. 4 § PBL avses med begreppet byggnad

”en varaktig konstruktion som består av tak eller tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark (...) samt är avsedd att vara konstruerad så, att människor kan uppehålla sig i den.”

I nu aktuellt ärende gör länsstyrelsen en ofullständig och alltför snäv bedömning, som leder helt fel, när man bedömer eventuell bygglovsplikt endast med utgångspunkt i beteckningen "altan". Byggnadsverket består av ett utrymme som avgränsas av väggar och tak, med höjd upptill cirka 2,4 m över marken. Väggarna består av brädor och taket är plant och försett med räcken för att möjliggöra att det används som uppehållsyta. Byggnadsverket har en påtaglig volym som används som förråd och människor kan uppehålla sig i det. Byggnadsverket är således en byggnad och utgör följaktligen en komplementbyggnad till huvudbyggnaden. Att man även kan uppehålla sig på det plana taket medför ingen annan bedömning. Beteckningen altan är endast en beskrivning av den möjliga användningen av byggnadens tak och inget annat (Jfr RÅ 2009 ref 67 I, II, III och RÅ 2010 not 10).

Komplementbyggnader kan under vissa förutsättningar vara bygglovsbefriade om de uppfyller kraven i 9 kap. 6 § PBL. Förutsättningarna är då att byggnaden är belägen i omedelbar närhet till huvudbyggnaden och belägen minst 4,5 m från tomtgräns mot granne. Den aktuella byggnaden är belägen längst bort ifrån huvudbyggnaden och uppförd direkt i tomtgräns mot makarna Svalstrands fastighet, vilket framgår av situationsplan. Byggnaden uppfyller således inte kraven i 9 kap. 6 § PBL för att vara bygglovsbefriad och är därmed bygglovspliktig.

Byggnadsverkets placering sammantaget med höjdläget, medför en synnerligen besvärande insyn i deras bostad, en påtagligt förstörd utemiljö liksom en skymd utsikt. Störningarna är av en sådan omfattning att de inte ska behöva tålas och ska anses medföra sådana betydande olägenheter som avses i 2 kap. 9 § PBL. Det går inte längre att känna sig privat och det är inte längre trevligt för dem att sitta ute. För det fall de bråkar hotas de med byggnation av friggebod i höjd med den stenslagda terrassen där tomten är bredare. UH har nu också uppfört ett 2,4 m högt staket som kallas spaljé. Fönstren till den del av huset de äter och har ett sovrum medför ljus och västervy, men nu får de ha gardinerna fördragna för att undvika insyn från grannen. Före utfyllnad mätte främre stolparna till UHs byggnadsverk 2,5 m. Med hänsyn taget till att det aktuella byggnadsverket är en byggnad och därmed också bygglovspliktig och till dess negativa påverkan på deras

fastighet föreligger grund för ett ingripande enligt 11 kap. 20 § PBL. I förarbetena (prop. 2009/2010:170 del 1 s. 338) understryks att ett rättelseföreläggande kan meddelas oavsett om den åtgärd som vidtagits var lovpliktig eller inte. Följaktligen, om byggnadsverket inte av domstolen skulle anses utgöra en byggnad, ger det ändå upphov till sådana betydande olägenheter att föreläggande jämlikt 11 kap. 20 § PBL måste meddelas fastighetsägaren till X.

Nämnden skriver att altanen inte kräver bygglov och hänvisar till bostadsregler. Legaldefinitionen av byggnad i 1 kap. 4 § plan- och bygglagen saknar här betydelse, men den säger inte heller att taket ska vara tätt. Frågan är istället om det är möjligt att uppehålla sig under altanen och det är det. Utrymmet kan användas som förråd. Att taket är avsett att användas som altangolv saknar betydelse. "Altan" är inget legaldefinierat begrepp. För det fall altanen medför en volymökning är den också lovpliktig. För att det ska vara fråga om en byggnad saknar det betydelse om utrymmet är mätvärt eller inte. Det kan inte vara fråga om tillbyggnad i detta fall så långt från bostadshuset, men det är en lovpliktig åtgärd oavsett hur man väljer att rubricera åtgärden. Annars skulle man exempelvis kunna uppföra hur många förråd som helst på en och samma fastighet. Det finns praxis avseende altaner som är belägna i nära anslutning till byggnad, men det finns ingen praxis där altanen är placerad långt bort från bostadshuset. Oavsett om altanen är utförd med tryckimpregnerat virke måste den underhållas och de måste inte tåla intrång på deras fastighet. Det stämmer inte att JS har godkänt placeringen. Hon bad dem hålla ned altanens höjd och placera den bort från tomtgränsen. Det är anmärkningsvärt att grannarna vet vart de sover och hur ofta de sover.

UH har anfört bl.a. följande. De har varit väldigt noggranna med att ta reda på vilka regler och bestämmelser som gällde innan de påbörjade någon åtgärd på "bergsdelen" av tomten. Dels har de besökt Stadsbyggnadskontoret i Göteborg vid ett flertal tillfällen under 2012 och 2013 och där pratat med arkitekter och dels har de läst på Boverkets hemsida gällande bygglovsbefriade altaner etc. De har verkligen gjort allt de kunnat för att följa alla regler samt det regelverk som gäller för Göteborgs kommun. Altanen är en altan och inget annat. Utrymmet under alta-

nen kan inte användas som förråd och kan inte ens användas som regnskydd eftersom altangolvet har en luftspalt mellan plankorna om 7 mm. Altangolvet är alltså inget tak. Dessutom finns det inga egentliga väggar. Två sidor är av estetiska skäl försedda med ribbor och baksidan mot skogen är helt öppen. Altanen används företrädesvis sommartid och vissa soliga dagar vilket innebär att ingen bor på altanen. Att altanen skulle störa ett sovrum "som används under dygnets alla timmar" är inte sant. Rummet som grannen hänvisar till är ett kombinerat matrum och gästdel med sovalkov. Sovalkoven ligger uppskattningsvis drygt 6 m in i rummet. Han förmodar att altanen i sig inte är "störande" utan endast störande under den tid någon befinner sig på altanen, vilket inte blir så frekvent räknat över årets alla dagar. Ett dött ting som inte direkt skymmer hela utsikten kan omöjligt vara "störande" för ett sovrum som inte är ett sovrum.

Den tjänsteman från byggnadskontoret som J och MS refererar till i sin överklagandeskrift till länsstyrelsen besökte fastigheten enbart för att foto-grafera och dokumentera deras anmälan om eventuellt svartbygge. Vid telefonsamtal med denna tjänsteman under mitten av augusti 2013 berättade tjänstemannen att det inte ingick i hans arbetsuppgifter att göra några som helst bedömningar utan enbart att fotografera och mäta. Han uppgav att det är arkitekterna som håller sig uppdaterade gällande regelverken. De tror därför inte att det föreligger "diametralt olika uppfattningar internt inom Stadsbyggnadskontoret" som det antyds i överklagandet. De har svårt att förstå att grannarna kan känna något obehag av en altan som ligger ca 30 m snett nordväst bort från deras sovrum.

Det var inte deras avsikt med placeringen av altanen att störa grannarnas utsikt. Deras altan är inte dominant i förhållande till grannarnas egna stora om- och nybyggnation. Grannarnas ny- och tillbyggnad upplevdes av dem och flera andra grannar som mycket stor (volymmässigt dominant) i förhållande till övrig byggnation och i förhållande till den egna tomtens storlek, men samtliga vände sig ganska snabbt och accepterade den förändrade landskapsbilden. Så här långt var relationen med J och M S normal.

Den 8 maj 2011 gick de upp på deras del av berget för första gången på flera år. De hade dock stora problem att gå upp på berget pga. av att grannen och byggföretaget under hela byggtiden placerade stora mängder byggmaterial på deras tomt utan att informera eller begära tillstånd. Trots detta påpekade de inte något om detta eftersom de ville ha en god grannsämja. Nästa gång de gick upp på berget frågade M om de tänkte göra någonting på berget och de svarade att de funderade på att bygga en friggebod. Han blev då mycket upprörd och sedan dess har han varit som förbytt och hälsar inte utan stirrar hotfullt och aggressivt när han ser någon av dem eller deras gäster. Han har till och med uttryckligen förbjudit UH att bygga någonting uppe på berget. De har upplevt starkt obehag varje gång de uppe-hållit sig på bergsdelen av deras tomt på grund av grannens uppträdande. De har försökt ha konstruktiva diskussioner med grannarna, men utan resultat. De bestämde sig för att anlita Lantmäteriet för att veta exakt vart tomtgränsen går. Det visade sig då att grannens stenlagda altan på berget delvis var byggd in på deras tomt, samt att de även hade anlagt gräsmatta och planterat buskar en rejäl bit in på deras tomt. Efter det att "gränsutsättaren" varit här åtgärdades intrånget.

De besökte stadsbyggnadskontoret några gånger under våren för att få besked om vilka regler som gällde förutom den information som de inhämtat från Boverkets hemsida gällande fristående altan. Därefter anlät de en arkitekt för att rita en altan som skulle passa in på tomten och naturen och samtidigt följa gällande regelverk inom Göteborgs kommun. Samma snickare som byggde den första delen av trappan byggde sedan även altanen under våren och sommaren helt efter arkitektens ritningar. När altanbygget var klart besökte de återigen stadsbyggnadskontoret. De visade bl.a. fotografier på den nästan färdigbyggda altanen för att efterhöra om det var något mer som förväntades av dem. Några veckor efter besöket fick de ett spontanbesök av Bo Fagerberg, stadsbyggnadskontoret, som kontrollmätte och fotograferade. Enligt Bo Fagerberg uppfyllde altanbygget gällande regelverk. Grannarna överklagade direkt beslutet. Överklagandet stämde inte med verkligheten. De fattade då beslut om att sätta en "gräns" för grannen genom att börja sätta upp ett ribbstaket längs tomtgränsen. Detta staket påbörjades efter sommaren 2013. Staketet påbörjades från garageinfarten och skärmade av grannens upplag av ett stort antal

kajaker för uthyrning. Ribbstaket är placerat längs deras tomtgräns och det är öppet till mer än 1/3.

Inga utfyllnader har gjorts utan altanen är placerad direkt på berget. Om skydds-räcket är för tätt kan de justera det. Eventuellt kommer de uppföra glasstaket som skyddsräcke på den sidan av altanen som vetter mot bostadshuset. Boverket har gett riktlinjer som uttrycker att om altanen inte utgör en tillbyggnad är den inte bygg-lovspliktig. De får placera en fristående altan vart som helst på tomten utan bygglov och utan att godkännande krävs från grannar.

Nämnden har anfört bl.a. följande. J och MS hävdar att konstruktionen är en byggnad enligt 1 kap. 4 § PBL. Minsta rumshöjd för att människor ska kunna uppehålla sig i ett utrymme är enligt Boverkets byggregler (avsnitt 3:312) 2,10 m för komplementbyggnader. Utrymmet under altanen har fri höjd ca 1,6 m. Nämnden anser att konstruktionen inte utgör en byggnad. Konstruktionen är heller ingen tillbyggnad då den är fristående och inte sammanbyggd med någon byggnad. I 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen (2011:338) räknas upp vilka anläggningar som är lovpliktiga. Altaner nämns inte, dvs. det är inte en i förordningen uppräknad lovpliktig anläggning. Länsstyrelsen har avseende bygglovsplikten gjort samma bedömning som nämnden. I sin redogörelse hänvisar länsstyrelsen till en rad avgö-randen från Regeringsrätten. Till denna uppräkning kan tilläggas RÅ 1991 ref 96 i vilken Regeringsrätten funnit att det inte var möjligt att ingripa mot ett 30 m högt kors. I rättsfallet anges att en anordning av sådant slag (kors) inte omnämns i 8 kap. ÄPBL och följaktligen inte är bygglovspliktig. Vidare anges i rättsfallet att det framhålls i förarbetena (Prop. 1985/86:1 s 516) att sådana anläggningar m.m. som inte omnämns i 8 kap. PBL, inte alls omfattas av bestämmelserna i 3 kap. 1–13 §§ ÄPBL. Någon möjlighet att ingripa mot korset förelåg därför inte. Nämnden in-stämmer i länsstyrelsens bedömning att det inte finns skäl att frångå tidigare utveckl-lad praxis i ÄPBL avseende anläggningar som inte är bygglovspliktiga enligt nu gällande PBL.

Konstruktionen utgör i vart fall inte ett dominerande inslag i landskapsbilden. Kla-gandenas egen och andra byggnader i närområdet bedöms ha betydligt större inver-

kan på landskapsbilden. Förstörd utemiljö eller skymd utsikt bedöms inte heller föreligga. Praxis är att i tätbebyggda områden får viss insyn tålas, så även i det här fallet. Konstruktionen torde inte heller nyttjas under dygnets alla timmar utan troligen i betydligt mer begränsad omfattning, främst sommartid. Åtgärden anses inte medföra någon betydande olägenhet.

Enligt Svensk Standard är det inte mätvärt utrymme om det inte uppgår till 1,90 m i höjd. Altangolvet utgör inget tak. Hade det byggts i omvänd ordning; att altanen var där först och att J och MSs hus kom därefter hade det inte heller varit tal om någon betydande olägenhet. Nämnden instämmer i länsstyrelsens bedömning. Viss utvidgning har skett av begrepp genom nya plan- och bygglagen.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har den 10 juni 2014 haft sammanträde och syn på X och Y.

Gällande bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Fastigheten X omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser.

Frågan som mark- och miljödomstolen har att pröva i detta mål är huruvida nämnden hade fog för att inte ingripa mot nybyggnation av vad parterna benämner ”altan” på X. Det visuella intrycket av det aktuella byggnadsverket är att det är fråga om en konstruktion som är avsedd att användas som altan. Altaner återfinns inte i uppräknningen av bygglovspliktiga anläggningar i 6 kap 1 § plan- och byggförordningen (PBF). Emellertid är konstruktionen så pass stor och iögonfallande att det finns anledning att undersöka om den kan betraktas som någon form av bygglovspliktig konstruktion.

Enligt 9 kap. 2 § första stycket 1 respektive 2 plan- och bygglagen (2010:900 [PBL]) krävs det bygglov för att uppföra nybyggnad samt att göra tillbyggnader.

Eftersom konstruktionen inte är placerad i anslutning till någon byggnad utan är helt fristående, placerad relativt långt från bostadshuset i fastighetens nordöstra hörn blir

det i första hand fråga om att bedöma huruvida konstruktionen är att anse som en byggnad och därför kräver bygglov.

Det finns ingen tydlig rättspraxis avseende fristående konstruktioner som används som altaner. Däremot har i rättspraxis, vid bedömningen av om en konstruktion, avsedd att användas som altan, kräver bygglov såsom en *tillbyggnad*, beaktats bl.a. konstruktionens höjd över kringliggande mark samt huruvida konstruktionen innebär en beaktansvärd volymökning (se Högsta förvaltningsdomstolens [tidigare Regeringsrättens] avgöranden RÅ 1995 ref. 42, 2009 ref. 67 I, II och III samt RÅ 2010 not. 10).

I rättsfallen RÅ 2009 ref. 67 I och II bedömdes de med husen sammanbyggda konstruktionerna vara tillbyggnader och således bygglovspliktiga åtgärder. Av RÅ 2009 ref I framgår bl.a. följande.

”Altanen är sammanbyggd med bostadshuset och består av brädgolv. Altangolvet bärs upp av pelare och utrymmet under golvet omgärdas av stående brädor av varierande höjd beroende på höjdskillnad i marknivå. Altanen når nästan upp till takfoten. [...] Regeringsrätten konstaterar att den valda konstruktionen sedd från söder visuellt är mycket dominerande och ger intryck av att vara en tillbyggnad där bräderna bildar väggar och altangolvet tak. För att altanen ska betraktas som tillbyggnad krävs dock enligt förarbeten och praxis att den innebär en volymökning. Med hänsyn till att altangolvet till en inte oväsentlig del är beläget mer än två meter över marknivån och då utrymmet under altanen har klätts in med bräder finner Regeringsrätten att ett slutet utrymme har skapats under altangolvet.”

Konstruktionen i rättsfallet RÅ 2009 ref. 67 II var belägen ca 1,8 m ovanför ursprunglig marknivå och med beaktande av att utrymmet inunder den hade klätts in med bräder ansågs ett slutet utrymme ha skapats under det som skulle användas som altangolv och det var frågan om en bygglovspliktig tillbyggnad. Huruvida man faktiskt avsett förvara någonting eller inte i den skapade volymen har inte varit avgörande. I rättsfallet RÅ 2009 ref 67 I poängteras det att

”[...] ett slutet utrymme har skapats under altangolvet. Det förhållandet att marknivån inuti detta utrymme skiftar och såvitt framgår avses fyllas upp med jordmassor föranleder ingen annan bedömning.”

I rättsfallet RÅ 2009 ref. 67 III var utrymmet under det avsedda altangolvet, förutom den sida som utgjordes av bostadshusets vägg, öppet. Det fanns heller ingen

avsikt att klä in utrymmet under konstruktionen med bräder. Regeringsrätten konstaterade att

” [...] även denna altan visuellt ger intryck av att vara en tillbyggnad och att det under altanen befintliga utrymmet innebär en volymökning. Det förhållandet att utrymmet inte försetts med väggar kan enligt Regeringsrättens mening inte tillmätas avgörande betydelse [...]”

Mark- och miljödomstolen har vid syn på fastigheten konstaterat att konstruktionen har uppförts vid fastighetsgränsen mot X på Ys nordöstra del som är starkt kuperad. En del av det avsedda altangolvet vilar på balkar som i sin tur vilar direkt på berget medan största delen av altangolvet vilar på relativt höga stolpar. Utrymmet under altangolvet har klätts in med liggandes brädor men lämnat sidan som vetter mot norr har lämnats helt öppen.

Domstolen anser att konstruktionen, främst sedd från söder, är visuellt dominerande och ger intryck av att vara en byggnad. Under det avsedda altangolvet har skapats ett utrymme. Vid det sydvästra hörnet på utsidan av konstruktionen, mätt från nederkant vid berget upp till nederkanten av altangolvet är det ca 2,0 m. Vid det sydvästra hörnet på insidan (under altanen) är höjden ca 1,55–1,60 m. Måtten för konstruktionens undre avgränsande sidoparti uppgår till ca 3,30 x 2,30 (dvs. inte själva altangolvet vilket uppgår till större yta). Mellan balkarna uppgick höjden under det avsedda altangolvet på vissa ställen till åtminstone 1,70 m. Det är tveklöst så att mycket kan rymmas här under för det fall man vill förvara saker där. Domstolen anser att det har bildats en volym.

Med hänsyn till vad domstolen kunde iaktta vid synen anser domstolen det skapats en volym under det avsedda altangolvet som är konstruerad på så sätt att människor kan uppehålla sig i den. Vidare anser domstolen att konstruktionen genom sin storlek och form ger samma visuella intryck som en byggnad. Om konstruktionen varit sammanbyggd med huset hade den varit att karaktärisera som en tillbyggnad.

Ifrågavarande konstruktion är emellertid fristående. Frågan är då om, och i så fall vilka, krav som ska ställas på en fristående byggnad utöver vad som ställs på en tillbyggnad för att karaktärisera den som en byggnad. Konstruktioner, avsedda att användas som altaner, som är sammanbyggda med hus har alltså ansetts som bygg-

lovspliktiga tillbyggnader till följd av att de varit volymskapande och ger intryck av att vara tillbyggnader, oaktat att tanken varit att fylla upp dem med jordmassor eller att de saknat väggar. Anledningen har varit att de inneburit en volymökning. Det har alltså funnits en befintlig volym (byggnad) som utökats på grund av dem. Frågan är då hur stort avståndet ska vara mellan altan och huskropp för att altanen ska bedömas utgöra en volymökning; måste altanen de facto sitta ihop med huset innebärande att även ett avstånd om 5 cm gör den fristående eller är det visuella avgörande? Om det visuella är avgörande; spelar det i så fall någon roll ur vilken vinkel volymen betraktas, om man förbinder den till huset med en bro, ett trädäck eller en trappa? I förevarande fall ligger altanen på så pass stort avstånd att frågan i sig inte utgör ett problem men med beaktande av att det blir problematiskt om volymskapande altaner behandlas olika beroende på hur nära huset de ligger anser mark- och miljödomstolen att nyss genomgången praxis är relevant i målet.

Emellertid trädde nya PBL-bestämmelser i kraft den 2 maj 2011 och i 1 kap. 4 § PBL finns numer en legaldefinition av vad som är att anse som byggnad i plan- och bygglagens tillämpning. I bestämmelsen stadgas bl.a. följande.

”I denna lag avses med [...]

byggnad: en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den,”

Denna definition stämmer i huvudsak överens med vad som framgår av förarbeten till tidigare plan- och bygglagen. I den proposition som föregick äldre plan- och bygglagen (1987:10 [ÄPBL]) diskuterades begreppet byggnad i specialmotiveringen (prop. 1985/86:1 s. 674 f.). Bl.a. konstaterades att i allmänt språkbruk avses med byggnad en varaktig konstruktion av tak och väggar som står på marken och som är så stor att människor kan uppehålla sig i den. Vidare konstaterades att en sådan definition synes vara något för snäv jämfört med vad som i praxis, vid tillämpning av byggnadslagstiftningen, har ansetts vara byggnad.

Av förarbetena (prop. 2009/10:170 Del 1 s. 143 f.) till nu gällande plan- och bygglag framgår bl.a. följande om den nya definitionen.

”De fall som har vållat störst tillämpningsproblem är små och enkla konstruktioner, lätt flyttbara konstruktioner och vissa konstruktioner för speciella ändamål. [...]

I vissa delar kan den praxis som har vuxit fram anses väl långtgående i förhållande till de krav på byggnader som ställs i plan- och bygglagen. För att underlätta tillämpningen av termen "byggnad" i plan- och bygglagen bör därför en definition av termen införas. [...]

I lagtextpromemorian förslags att termen "byggnad" skulle definieras som en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som står på mark eller är placerad helt eller delvis under mark samt är så stor att människor kan uppehålla sig i den. Terminologicentrum och Boverket har konstaterat att det sedan länge funnits en oklarhet om innebörden av termen "byggnad". Boverket har påpekat att det får anses finnas en tillräcklig praxis för vad som ska betraktas som en byggnad och att den i promemorian föreslagna definitionen väcker frågor om hur t.ex. husbåtar och långtidsuppställda husvagnar ska bedömas. Boverket har också påpekat att vissa små och enkla konstruktioner som i dag är bygglovspliktiga, exempelvis en transformatorstation, inte uppfyller kravet på att människor ska kunna vistas i dem. Liknande synpunkter har framförts av Lantmäteriet och Sveriges Kommuner och Landsting.

Trots de nu redovisade påpekandena är det rimligt som utgångspunkt att en byggnad bör vara konstruerad så att avsikten är att människor ska kunna vistas i den för att konstruktionen ska kunna betraktas som en byggnad i lagens mening. Denna bedömning överensstämmer med vad Lagrådet har anfört. Långtidsuppställda husvagnar täcks av definitionen genom att en sådan uppställning kan bedömas som en varaktig placering. För att täcka in fast förankrade husbåtar bör det av definitionen framgå att konstruktionen också kan vara varaktigt placerad i vatten. Även varaktigt placerade lekstugor omfattas av definitionen.”

Även om regeringen anför att praxis kan anses väl långtgående så finns det inget som tyder på att avsikten varit att ändra bedömningen. Påpekandena från remissinstanserna får förstås som att den nya definitionen i viss mån inte är förenlig med praxis men regeringen uttalar att det, trots detta, är rimligt att ange vissa utgångspunkter. Den nya teoretiska definitionen i PBL är således tänkt som en utgångspunkt till vilken det fortfarande bör vara möjligt att knyta praxis när det gäller vad som i praktiken är en byggnad.

Praxis har sträckt sig ganska långt när det gäller att hänföra enkla anordningar till byggnader. Som exempel kan nämnas att en för skydd mot sol och regn uppbyggd stolpkonstruktion med halmtak och utan väggar (rättsfallet RÅ 1953 K 154) samt vasshyddor har bedömts som byggnader (rättsfallet RÅ 1964 K 287) liksom en lekstuga som mätte 2 m i längd och 1,8 m i bredd och hade uppförts på medar (rättsfallet NJA 1950 s. 387), transformatorbyggnad (rättsfallet NJA 1927 s. 598), sol- och vindskydd med tak och bakvägg av masonit, avsett som försäljningsstånd (rättsfallet

RÅ 1953 K 369) – även sedan det ändrats så att det utgjordes av en presenning på ett i marken fastsatt stålstativ (rättsfallet RÅ 1955 K 477). Det måste inte finnas väggar på en byggnad (t.ex. rättsfallen RÅ 1964 K 372 [över en ugn uppfört regnskydd av trä och papp men utan väggar] och K 407 [befintlig berså, som kompletterats med fyra pelare på vilka lagts lösa plexiglasskivor]). Vad gäller storleken på byggnaden så är det tveksamt om det finns någon bestämd nedre gräns; ett uthus på 1,5 x 1,5 m har ansetts som byggnad (rättsfallet RÅ 1971 C 445) liksom en hundkoja med måtten 2 x 1,7 m men inte en hundkoja med måtten 1 x 1 m på samma tomt (rättsfallet RÅ 1970 C 46). Ytterligare exempel på små och enkla konstruktioner som utgör byggnader är en för sol- och regnskydd uppbyggd stolpkonstruktion med pappbeklätt trätak, vilken försetts med hjul och placerats på en platta av cement (rättsfallet RÅ 1950 K 168) samt sol- och vindskydd (RÅ 1953 K 526 och RÅ 1963 K 183).

Av intresse är även Kammarrätten i Göteborgs dom den 15 april 2011, mål nr 3307-10. Klagande benämnde konstruktionen ”Tornet” medan den part som uppfört konstruktionen beskrev den som en skulptur uppbyggd av tre likvärdiga volymer som tillsammans bildar ett landskapsmonument. Mot bakgrund av att det fanns möjlighet för människor att uppehålla sig i de aktuella objekten samt med hänsyn till deras utformning samt med hänsyn till dess utformning fann kammarrätten att konstruktionerna var att anse som byggnader och därmed bygglovspliktiga.

Mot bakgrund av att konstruktionen på fastigheten X, genom sin storlek och form, ger samma visuella intryck som en byggnad samt att den är konstruerad på så sätt att människor kan uppehålla sig i den så är den, enligt mark- och miljödomstolens mening, att anse som en byggnad i PBL:s mening.

Nämnden har anfört att utrymmet under konstruktionen inte uppnår mätvärd höjd om minst 1,90 m och bl.a. därför inte kan anses vara en byggnad. Domstolen konstaterar att mätvärd höjd om 1,90 m framgår av Svensk Standard, SS 21054:2009 avsnitt 5.4, vid beräkning av tillräcklig rumshöjd. Av avsnitt 1 framgår att standarden avser att ge definitioner av area- och volymbegrepp, information om tillämpning och omfattning, samt regler för beräkning och redovisning av area och volym

hos husbyggnader och delar av husbyggnader. I rättspraxis har det, vad gäller de altaner som ansetts vara tillbyggnader, emellertid inte handlat om huruvida det är mätvärt utrymme under eller inte enligt Svensk Standards mätregler. Det framgår tydligt av ovan nämnda rättsfall. Väsentligt har varit att byggnadsvolymen utökats. Domstolen anser inte att det framkommit något som tyder på att hårdare krav avseende mätvärd höjd ska ställas på nybyggnad än tillbyggnad.

Ytterligare en fråga är huruvida det avsedda altangolvet kan anses utgöra ett tak till utrymmet inunder trots att brädorna som utgör altangolv inte sitter tillräckligt tätt för att skydda mot t.ex. vatten; enligt obestridd uppgift är mellanrummet mellan brädorna 7 mm. Av ovan nämnda rättsfall från Högsta förvaltningsdomstolen (RÅ 2009 ref. 67 I-III) framgår det inte att någon vikt har fästs vid hur tätt brädorna på altangolven varit placerade utan endast huruvida altangolvet visuellt kan uppfattas som tak.

Slutsatsen, att konstruktionen är att anse som en byggnad, kvarstår således. Utgångspunkten är därför att det krävs bygglov.

Av 9 kap. 4 § första stycket PBL följer emellertid att bygglov inte krävs för att uppföra komplementbyggnader i bostadshusets omedelbara närhet. Detta förutsätter bl.a. att byggnaden inte placeras närmare gränsen än 4,5 meter såvida inte berörda grannar medgett detta. Det framgår inte av handlingarna att något grannemedgivande finns men varken fråga om huruvida konstruktionen kan omfattas av undantagsbestämmelsen eller frågan om huruvida bygglov kan medges i efterhand har prövats i underinstanserna.

Mot bakgrund av ovanstående anser sig mark- och miljödomstolen inte kunna pröva J och MSs förstahandsyrkande utan upphäver nämndens beslut och återförvisar målet till nämnden för fortsatt handläggning om huruvida byggnaden kan omfattas av undantaget i ovan nämnd bestämmelse eller huruvida bygglov kan medges i efterhand.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 12 september.

Christina Olsen Lundh

Martin Kvarnbäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Christina Olsen Lundh, ordförande, och tekniska rådet Martin Kvarnbäck (skiljaktig). Föredragande har varit beredningsjuristen Sofia Ardeke.

Skiljaktig mening, se nästa sida.

SKILJAKTIG MENING

Tekniska rådet Martin Kvarnbäck vill avslå överklagandet och anför följande:

Det visuella intrycket av det aktuella byggnadsverket är att det är fråga om en fristående altan. Vid en mera detaljerad granskning förstärks intrycket av att det är fråga om en altan genom att den trappa som leder upp till konstruktionen landar på en plan plattform omgärdad av ett räcke. Plattformen har ett golv med 7 mm breda springor mellan ”trallbrädorna” för att regnvatten inte ska bli stående kvar på plattformen. Som helhet framstår byggnadsverket vara konstruerat för att möjliggöra vistelse ovanpå plattformen.

Altaner återfinns inte i uppräknningen av bygglovspliktiga anläggningar i 6 kap 1 § plan- och byggförordningen (PBF). Frågan är om byggnadsverket ändå kan vara bygglovspliktigt genom att uppfylla kriterierna för en byggnad. Enligt 1 kap 4 § plan- och bygglagen (2010:900) är en byggnad ”*en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den*”. Det enda utrymme inom ramarna för konstruktionen som skulle kunna anses ha ett tak är utrymmet under altangolvet, mellan golvet och marken. Altangolvet består som nämnts av trallbrädor med ett mellanrum mellan brädorna som syftar till att avleda vatten, från altangolvet och ner i utrymmet under. Syftet med mellanrummet är att regnvatten inte ska bli stående på altangolvet. Denna typ av konstruktion kan inte rimligen uppfylla kravet på ett utgöra ett tak då det avsiktligt är konstruerat för att leda ner regnvatten i det underliggande utrymmet.

Utrymmet under altangolvet framstår inte heller som ett byggnadsverk som är ”*avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den*”. Utrymmet

under altangolvet har en höjd över marken, upp till bjälkarna, som varierar upp till en nivå på som mest ca 160 cm. Medellängden för svenska män är 179,4 cm och för kvinnor 165,7 cm (SCB 2010/2011). Noterbart är vidare att det enligt Svensk standard, SS 21054:2009, avsnitt 5.4, uppstår ett mätvärt utrymme först vid en höjd av 1,9 meter och att Boverkets byggregler (BBR 20) anger att rum att vistas i tillfälligt, bland annat bostadsförråd, inte ska ha en höjd lägre än 2,10 meter (avsnitt 3:312 och 1.6).

Sammantaget uppfyller därför den aktuella konstruktionen inte kriterierna för att utgöra en byggnad enligt 1 kap 4 § plan- och bygglagen. Att altaner, som tillbyggnader till bostadshus, i avgöranden från regeringsrätten (avgöranden RÅ 1995 ref. 42, 2009 ref. 67 I, II och III samt RÅ 2010 not. 10) bedömts vara tillbyggnader föranleder inte mig att göra en annan bedömning. I tillbyggnadsfallen har stor vikt tillmätts det visuella intrycket, där altanerna framstår som utökningar av byggnadsverk som i grunden är bygglovspliktiga. Det nu aktuella byggnadsverket framstår inte visuellt som en byggnad och är inte heller konstruerad som en sådan utifrån definitionen i plan- och bygglagen. Vidare fanns vid tidpunkten för regeringsrättens avgöranden inte de legaldefinitioner av byggnad respektive tillbyggnad som nu återfinns i plan- och bygglagen, vilket är en omständighet som gör att de uppräknade rättsfallens inflytande över i vart fall friliggande altaner behöver tolkas med en viss försiktighet.

Sammantaget saknas stöd för att betrakta den aktuella altanen som ett bygglovspliktigt byggnadsverk.

Även i övrigt är byggnadsverket förenligt med plan- och bygglagen varför länsstyrelsens beslut borde fastställas.